

[Avaleht](#) > ... > [Perekonnaasjad Ja Pärimine](#) > [Elatis](#) > Poland

Elatis

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Mida tähendavad mõisted „elatis” ja „ülalpidamiskohustus”? Kes peavad maksuma teistele elatist?

Perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 128 kohaselt on ülalpidamiskohustus otsejoones ülenejate ja alanejate sugulaste ning vendade-õdede kohustus anda elamiseks vajalikke vahendeid (sealhulgas rõivaid, toitu, majutust, kütteaineid ja ravimeid) ja vajaduse korral lapse üleskasvatamiseks vajalikke vahendeid (sealhulgas hoolitseda füüsilise ja vaimse arengu eest ning tagada juurdepääs haridusele ja kultuurile).

Ülalpidamise all mõistetakse rahalist või mitterahalist toetust. Laste puhul hõlmab see ka isiklikku panust laste kasvatamisse ja ühises majapidamises tehtavat tööd kooskõlas ülalpidamiskohustusega.

Elatisnõue on ühe isiku õigus nõuda teiselt isikult enda vastu ülalpidamiskohustuse täitmist.

Üldjuhul tuleneb ülalpidamiskohustus eri liiki peresuhetest. Sõltuvalt peresuhtest eristatakse Poola õiguses järgmisi ülalpidamiskohustusi.

1. Sugulastevaheline ülalpidamiskohustus, sealhulgas sellise kohustuse konkreetne vorm nagu vanemate kohustus lapse vastu: sugulaste puhul on ülalpidamist õigus saada üksnes isikutel, kes on rahalistes raskustes. Vanemad on kohustatud maksuma elatist lastele, kes ei ole veel suutelised end ise ülal pidama, välja arvatud juhul, kui lapse enda varast piisab tema ülalpidamise ja üleskasvatamisega seotud kulude katmiseks. Üle 18aastastel lastel ei ole enam õigust saada ülalpidamist, välja arvatud juhul, kui nad soovivad jätkata hariduse omandamist ja nende senised tulemused õigustavad seda otsust või kui ülalpidamiskohustus tuleks säilitada tulenevalt lapse tervislikust või isiklikust olukorrast. Peale selle ei ole vanemad kohustatud maksuma elatist lastele, kes on üle 18aastased ja asuvad tööleminekuks ettevalmistamise ajal õppima, kuid hiljem jätavad õpingud unarusse, ei tee rahuldavaid edusamme, ei saa positiivseid hindeid ega soorita eksameid ettenähtud tähtajaks, mistõttu jäävad neil õpingud õppeprogrammis kindlaksmääratud aja jooksul lõpetamata. Kui elatise saamine isikult, kellel lasub esmane vastutus (vanem), ei ole võimalik või kui selle saamine on ülemäära raske, võib esitada nõude teistele vastutavatele isikutele (nt lapse vanavanematele kui ülalpidamiskohustuslase vanematele). Vanavanematelt ei saa aga elatise maksmist nõuda üksnes sel alusel, et ülalpidamiskohustuslane ei ole väljamõistetud summasid maksnud – selleks et panna vanavanematele elatise maksmise kohustus, peab ülalpidamist saama õigustatud isik olema rahalistes raskustes ja vanavanematel peavad olema rahalised vahendid elatise maksmiseks. Vanavanematelt mõistetakse tavaliselt välja väiksem elatissumma kui esmase vastutusega isikult nõutava elatise puhul.
2. Lapsendamisega kaasnev kohustus. Kui lapsendamisega luuakse lapsendaja ja lapsendatud isiku vahel lapsendamissuhe, on lapsendaja kohustus pidada ülal lapsendatud isikut üliluslik lapsendatud isiku ülenejate sugulaste ja õdede-vendade ülalpidamiskohustuse suhtes ning lapsendatud isiku kohustus pidada ülal oma ülenejaid sugulasi ning vendi ja õdesid on viimasel kohal. Muudel juhtudel kohaldatakse lapsendatud isiku suhtes punktis 1 sätestatud põhimõtteid.
3. Hõimlaste (kasuema, kasuisa, kasulapsed) kohustus. Ülalpidamist on õigus saada üksnes rahalistes raskustes olevatel isikutel, tingimusel et asjaomases olukorras ülalpidamiskohustuse kehtestamine on

kooskõlas ühiskondlike tavadega. Poola õigusaktide ja kohtupraktika kohaselt tähendavad rahalised raskused isiku suutmatust rahuldada oma mõistlikke vajadusi oma vahenditega ja omal jõul.

4. Abikaasade abieluaegne kohustus. Pereliikmed võivad nõuda kõigile pereliikmetele võrdse elatusaseme kindlustamist. Kooskõlas perekonna- ja eestkosteseadustiku artikliga 27 peavad mõlemad abikaasad vastavalt oma võimetele ning sissetulekule ja rahalistele võimalustele aitama rahuldada abielusuhte ajal loodud pere vajadusi. Selle kohustuse täielik või osaline täitmine võib seisneda ka isiklikus panuses laste kasvatamisse ja majapidamise eest hoolitsemisse.
5. Abikaasade kohustus pärast abielu lõppemist. Kui leitakse, et abielu lõppemise eest vastutab ainuiskuliselt üks abikaasa ja lahutuse tõttu halveneb olulisel määral teise abikaasa rahaline olukord, võib viimati nimetatud abikaasa nõuda oma mõistlike vajaduste rahuldamist ja seda isegi siis, kui ta ei ole rahalistes raskustes. Muudel juhtudel võib rahalistes raskustes olev abikaasa nõuda ülalpidamist oma endiselt abikaasalt proportsionaalselt oma mõistlike vajadustega ning endise abikaasa sissetuleku ja rahaliste võimalustega. Lahutatud abikaasa ülalpidamiskohustus lõpeb, kui ülalpeetav abikaasa abiellub uuesti. Kuid kui lahutatud abikaasa, keda ei ole tunnistatud vastutavaks abielu lõppemise eest, on kohustatud maksma elatist, lõpeb ülalpidamiskohustus viie aasta möödudes lahutusmääruse tegemisest, välja arvatud juhul, kui kohus pikendab kindlaksmääratud viieaastast perioodi ülalpidamist saama õigustatud isiku taotluse alusel erandlike asjaolude tõttu.
6. Abieluväliselt sündinud lapse isa kohustus pidada ülal lapse ema. Lapse isa, kes ei ole lapse ema abikaasa, peab panustama vastavalt oma võimalustele raseduse ja lapse sünniga seotud kulude katmisse ning osalema lapse ema ülalpidamisega seotud kulude katmises kolme kuu jooksul pärast sünnitust. Lapse ema võib mõjuval põhjusel taotleda, et lapse isa osaleks ülalpidamiskulude katmises rohkem kui kolme kuu jooksul.

2 Millise vanuseni võib laps elatist saada? Kas alaealiste ja täiskasvanute ülalpidamise kohta kehtivad erinevad eeskirjad?

Vanemad on kohustatud maksma elatist lastele, kes ei ole veel suutelised end ise ülal pidama. Kuna laste koolikohustus kestab kuni nende 18aastaseks saamiseni, on neil tavaliselt õigus saada ülalpidamist kuni täisealiseks saamiseni või hariduse omandamiseni. Kui ülalpidamist saama õigustatud isik ei suuda end ise ülal pidada (näiteks haiguse või puude tõttu), võib ülalpidamist anda tähtajatult.

Olgu märgitud, et ülalpidamiskohustus ei lõpe automaatselt pärast seda, kui õigustatud isik saab 18aastaseks, ning samuti ei sõltu ülalpidamiskohustuse lõppemine ülalpidamist saama õigustatud isiku või ülalpidamiskohustuslasest vanema otsusest. Ülalpidamiskohustuse lõppemise kindlaks tegemiseks peab kohus otsuses hindama, kas täisealiseks saanud laps suudab ennast ise ülal pidada. Avaldus ülalpidamiskohustuse lõpetamiseks esitatakse ülalpidamist saama õigustatud isiku elukohajärgsele rajoonikohtule. See kehtib kohtu väljamõistetud elatise suhtes, mitte niinimetatud vabatahtliku ülalpidamise suhtes, mida reguleerib pooltevaheline eraõiguslik kokkulepe.

Riiklikke toetusi makstakse neid saama õigustatud isikutele kuni nende 18aastaseks saamiseni. Sellistel isikutel on õigus saada toetust kuni 25aastaseks saamiseni, kui nad jätkavad hariduse omandamist koolis või kõrgharidusasutuses, ja määramata aja jooksul, kui neile on omistatud raske puue. Elatisfondist võib toetust saada üksnes tingimusel, et perekonna sissetulek ühe inimese kohta ei ületa 1209 Poola zlotti kuus. Kui see summat ületatakse, ei kaota ülalpidamist saama õigustatud isik õigust toetusele tänu „złotówka za złotówkę” („złott zloti eest”) põhimõtte kohaldamisele. Ülalpidamist saama õigustatud isik saab summa, mis võrdub õigustatud isikule elatisfondist makstava summa ja selle summa vahega, mille võrra pereliikme kohta arvatud sissetulekut on ületatud. Kui sel viisil arvatud toetus on väiksem kui 100 Poola zlotti, siis toetust ei maksta.

3 Kas ma pean elatise taotlemiseks pöörduma pädeva asutuse või kohtu poole? Kuidas elatise taotlemine toimub?

Võimalik on toimida järgmiselt:

- 1) ülalpidamiskohustuslane täidab ülalpidamiskohustust vabatahtlikult;
- 2) pooled sõlmivad kohtuvälise ülalpidamiskohustust käsitleva kokkuleppe;

3) kui elatist maksma kohustatud isik ei täida oma kohustust, võidakse elatise saamiseks pöörduda ülalpidamist saama õigustatud isiku (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 32) või ülalpidamist andma kohustatud isiku (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 27 lõige 1) elukoha järgsesse rajoonikohtusse (*sąd rejonowy*). Elatisnõude võib esitada ka lahutust või lahuselu käsitleva menetluse raames regionaalsele kohtule (*sąd okręgowy*).

Elatishagilt riigilõivu ei tasuta. Kuid hagiavaldus peab vastama menetlusedokumendile kehtestatud nõuetele, st avaldus peab sisaldama selle kohtu nime, kellele see esitatakse; poolte, nende seaduslike esindajate ja volitatud esindajate ees- ja perekonnanimesid ning isikukode (PESELi number); hagiavalduse liiki; taotluse täpset kirjeldust; nõude summat; taotluse esitamise aluseks olevate ning vajaduse korral ka kohtualluvust tõendavate asjaolude kirjeldust; vaidluse poole või tema seadusliku esindaja või volitatud esindaja allkirja (lisada tuleb volikiri); lisade loetelu; menetluse poolte, nende seaduslike esindajate või volitatud esindajate elukohti või registrijärgseid asukohti ning nõude kirjeldust. Hilisemad avaldused peavad sisaldama kohtuasja toimiku viidet. Hagiavaldusele tuleb lisada ka lapse sünnitõend, milles isik, kellelt elatist nõutakse, on märgitud lapse vanemana. Vajadusel võib koos elatishagiga esitada ka isaduse tuvastamise hagi;

4) kokkuleppele võib jõuda ka notari juures; sel juhul annab rajoonikohus välja üksnes määruse kokkuleppe täitmiseks. Notari juures kokkuleppe allkirjastamine ja täitekorralduse väljaandmine on tasuline;

5) kokkuleppele võib jõuda ka kohtus, sel juhul võib vabastada kostja riigilõivu tasumisest või nõuda, et ta tasuks sellest vaid poole.

4 Kas elatise taotluse saab esitada lapse või sugulase (kui saab, siis millise astme sugulase) nimel?

Ülalpidamist saama õigustatud isiku nimel võivad elatisnõude esitada järgmised isikud:

- volitatud esindaja (advokaadi või õigusnõustaja kõrval võivad volitatud esindajana tegutseda järgmised isikud: ülalpidamist saama õigustatud isiku vanemad, abikaasa, vennad-õed, ülenejad sugulased või temaga lapsendamise kaudu seotud isikud, samuti isik, kes valitseb ülalpidamist saama õigustatud isiku vara);
- sotsiaallabi andmise eest vastutava kohaliku omavalitsusasutuse esindaja (vastavalt *sotsiaallabi käsitlevale 12. märtsi 2004. aasta seadusele* (2004. aasta ametlik väljaanne (Dziennik Ustaw) nr 64, punkt 593) on selline esindaja kohaliku sotsiaallabikeskuse või piirkondliku peretoetuskeskuse juht);
- tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 61 lõike 1 punktis 1 on sätestatud, et vabaühendused võivad oma seadusjärgsete kohustuste raames algatada asjaomase füüsilise isiku kirjalikul nõusolekul ülalpidamismenetluse;
- prokurör, kui see on vajalik õigusriigi põhimõtte järgimise tagamiseks ja avaliku huvi kaitsmiseks.

Ülalpidamist saama õigustatud alaealiste nimel tegutsevad nende seaduslikud esindajad. Kui alaealine saab täisealiseks, tegutseb ta siiski ise enda nimel.

Ülalpidamist saama õigustatud isiku elukaaslane või tuttav ei saa ülalpidamist saama õigustatud isiku nimel tegutseda, kui ta ei ole üks eespool loetletud isikutest.

5 Kuidas leida pädev kohus, kui ma soovin asja kohtusse anda?

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustikule on ülalpidamisasjades sisuline pädevus rajoonikohtutel. Territoriaalne kohtualluvus määratakse kindlaks ülalpidamist saama õigustatud isiku või kostja elukoha alusel. Need kohtud, kelle pädevus hõlmab konkreetseid kohalikke omavalitsusüksusi, on täpsustatud justiitsministri 28. detsembri 2018. aasta määruses apellatsioon-, regionaalsete ja rajoonikohtute asukoha, kohtualluvuse ja pädevuse kohta (2018. aasta ametlik väljaanne, punkt 2548).

Regionaalsed kohtud on pädevad asjades, mis käsitlevad ELi liikmesriikide kohtuotsuste tunnustamist Poolas (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1151 lõike 1 esimene lõik), kui otsus on tehtud selles riigis enne seda, kui asjaomases riigis kohustuti järgima ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitlevat 23. novembri 2007. aasta Haagi protokolli (ELT L 331, 16.12.2009, lk 17), st enne 18. juunit 2011.

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1153 lõikele 14 on Poolas täitmisele pööratavad järgmised täitedokumendid:

1. ELi liikmesriikide kohtute tehtud otsused ning asjaomaste riikide väljastatud kokkulepped ja ametlikud dokumendid, mis kuuluvad määruse (EL) nr 1215/2012 kohaldamisalasse, kui need on täitmisele pööratavad;
2. ELi liikmesriikide kohtute tehtud otsused, asjaomaste riikide väljastatud kokkulepped ja ametlikud dokumendid, mis on kinnitatud Euroopa täitekorraldusena;
3. ELi liikmesriikide kohtutes välja antud Euroopa maksekäsud, mille täidetavust on kinnitatud nendes liikmesriikides vastavalt määrusele (EÜ) nr 1896/2006;
4. ELi liikmesriikide kohtute tehtud otsused Euroopa väiksemate nõuete menetluses, mis on asjaomastes riikides kinnitatud vastavalt määrusele (EÜ) nr 861/2007;
5. ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavat õigust käsitleva 23. novembri 2007. aasta Haagi protokoll (ELT L 331, 16.12.2009, lk 17) osaliseks olevates ELi liikmeriikides ülalpidamiskohustuste küsimustes tehtud otsused, samuti asjaomaste riikide väljastatud ülalpidamiskohustuste küsimusi käsitlevad kokkulepped ja ametlikud dokumendid, mis kuuluvad määruse (EÜ) nr 4/2009 kohaldamisalasse;
6. määruse (EL) nr 606/2013 kohaseid kaitsemeetmeid hõlmavad ELi liikmesriikides tehtud kohtuotsused, kui need on täitmisele pööratavad.

6 Kas ma pean asja kohtusse andmiseks kasutama vahendaja (nt advokaadi, kesk- või kohaliku asutuse jne) abi? Kui mitte, siis kuidas asja kohtusse andmine toimub?

Advokaadi kasutamine ei ole elatisasjade puhul kohustuslik. Pooled võivad end ise esindada või kasutada professionaalseid esindajaid.

Vt vastused 7. ja 20. küsimusele, mis sisaldavad üksikasjalikumat teavet selle kohta, millised on võimalused, et advokaat, kes esindaks ülalpidamist saama õigustatud isikut, määratakse *ex officio*.

7 Kas ma pean asja kohtusse andes tasuma lõive? Kui pean, siis kui suured need lõivud võivad olla? Kas ma saan taotleda menetluskulude katteks menetlusabi, kui mul ei ole piisavalt rahalisi vahendeid?

Isik, kes taotleb elatist või elatise vähendamist, on vabastatud kohtukulude tasumisest (28. juuli 2005. aasta seaduse (kohtukulude kohta tsiviilasjades) artikli 96 lõike 1 punkt 2 (2005. aasta ametlik väljaanne nr 167, punkt 1398; muudetud kujul)). Sellised isikud on kohtukulude tasumisest täielikult vabastatud, mis tähendab, et neil ei tule tasuda mis tahes kohtukulusid ega apellatsioonimenetluse või täitemenetlusega seotud kulusid.

Ülalpidamiskohustuslane võib taotleda kohtukuludest vabastamist ka siis, kui ta soovib väljamõistetud summat muuta. Sellises olukorras tuleb esitada tõendid varade ja saadud sissetulekute kohta ning kohus teeb otsuse pärast asja menetlemist.

Peale selle võib kohtukulude tasumisest vabastatud pool taotleda õigusabi *ex officio* määratud advokaadi näol. Kui advokaadi määramise avaldus kiidetakse heaks, maksab advokaaditasud advokaadi määramist taotlenud poole vastaspool. Kui viimatimainitud isik kaotab kohtuvaidluse, makstakse advokaaditasud riigikassast.

Liikmesriikide kodanike sellekohast õigust reguleerib 17. detsembri 2004. aasta seadus, mis käsitleb õigust saada abi Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes ning õigust saada abi vaidluse rahumeelseks lahendamiseks enne tsiviilkohtumenetluse algatamist (2005. aasta ametlik väljaanne nr 10, punkt 67).

8 Millise ülalpidamise viisi võib kohus määrata? Kuidas arvutatakse elatise summa? Kas kohtuotsust saab elukalliduse suurenemise või pereolude

muutumise korral läbi vaadata? Kui saab, siis kuidas see toimub (kas on näiteks olemas automaatne indekseerimise süsteem vms)?

Elatise summa sõltub ülalpidamiskohustuslase sissetulekust ja rahalistest võimalustest ning ülalpidamist saada õigustatud isiku mõistlikest vajadustest. Ülalpidamist saada õigustatud isiku vajadused hõlmavad nii rahalises kui ka mitterahalises (kultuurilised ja vaimsed vajadused) mõttes kõike seda, mis on vajalik tema toimetulekuks. Alaealiste vajadused hõlmavad ka nende üleskasvatamisega seotud kulusid. Ülalpidamiskohustuslase sissetuleku ja rahaliste võimaluste hindamisel ei võeta arvesse mitte tema tegelikku sissetulekut, vaid seda sissetulekut, mida ta võiks saada, kui kasutaks täiel määral ära oma teenimisvõimet. See tähendab, et isegi kui isik on töötu ja tal puudub korrapärane sissetulek, võidakse temalt elatis välja mõista ja elatismaksed sisse nõuda.

Kui asjaolud muutuvad, võib kohtult taotleda kohtuotsuse või ülalpidamiskokkuleppe muutmist. Sellist muutmist võib taotleda kumbki ülalpidamissuhte pool. Faktilistest asjaoludest sõltuvalt võib pool taotleda ülalpidamiskohustuse tühistamist või elatise summa suurendamist või vähendamist. Elatise summat võib muuta, kui ülalpidamist saada õigustatud isiku mõistlikud vajadused või ülalpidamiskohustuslase teenimisvõime on kas kasvanud või kahanenud.

Poolas ei ole kindlaksmääratud elatissummat ja elatist ei arvutata kindla protsendina ülalpidamiskohustuslase sissetulekust. 2014. aastal oli brutotöötasu alammäär 1680 Poola zlotti (ligikaudu 400 eurot). 2013. aastal oli keskmine brutotöötasu 3650 Poola zlotti (ligikaudu 900 eurot) kuus. 2015. aastal oli brutotöötasu alammäär 1750 Poola zlotti, 2016. aastal 1850 Poola zlotti, 2019. aastal 2250 Poola zlotti, 2020. aastal 2600 Poola zlotti, 2021. aastal 2800 Poola zlotti, 2022. aastal 3010 Poola zlotti, 2023. aasta jaanuarist juunini 3490 Poola zlotti, 2023. aasta juulist 3600 Poola zlotti, alates 2024. aasta jaanuarist 4242 Poola zlotti ning alates 2024. aasta juulist 4300 Poola zlotti. Tegelikult mõistsid kohtud suuremal osal juhtudest elatise välja summas 300–1000 Poola zlotti ühe lapse kohta kuus. Elatise summa suhtes ei kohaldata automaatset indekseerimist lapse vanuse või inflatsioonitaseme alusel.

9 Kuidas ja kellele elatist makstakse?

Elatist peab maksma täitedokumendis ülalpidamiskohustuslasena nimetatud isik. Üldjuhul tuleb Poolas välja mõistetud elatist maksta Poola zlottidest (sularahas või pangaülekandega) alaealise seaduslikule esindajale iga kuu, tavaliselt 10. kuupäevaks. Maksega hilinemise korral tuleb kohtuotsuse kohaselt maksta tähtajaks tasumata summalt viivist (alates 8. septembrist 2022 on viivis 12,25% aastas) (tsiviilmenetluse seadustiku artikli 481 lõige 2).

Seega täidab ülalpidamiskohustust reeglina üksnes elatist maksma kohustatud isik. Kui asjaomane isik ei maksa elatist vabatahtlikult, võib ülalpidamist saada õigustatud isik pöörduda täitemenetluse alustamise eesmärgil pädeva täitevasutuse (tavaliselt kohtutäituri) poole. Täitmise võib *ex officio* algatada ka selle esimese astme kohtu taotlusel, kes tegi otsuse, millega määrati kindlaks elatise summa. Ülalpidamist saada õigustatud isik võib esitada täitedokumendi ka ülalpidamiskohustuslase töökohta või ülalpidamiskohustuslasele pensioni maksvale asutusele ja taotleda elatisevõlgnevuse kinnipidamist ülalpidamiskohustuslasele makstavast summast. Selline taotlus on makset tegeva poole jaoks siduv.

Kui laps on jõudnud täisikka, saab temast iseseisev ülalpidamist saada õigustatud isik ja elatist tuleb maksta otse talle, välja arvatud juhul, kui ta täisealise õigustatud isikuna nõustub seni kasutatud makseviisiga (nt esitades täitevasutusele vastavasisulise volikirja). Selleks ei ole vaja elatise maksmise otsust muuta ega eraldi märkida, et elatist tuleb maksta täisealisele isikule.

Avalduse ülalpidamiskohustuslase suhtes täitemenetluse algatamiseks võib esitada ükskõik millisele kohtutäiturile. Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklile 921 teostab kinnisvara suhtes täitmist selle kohtu kohtutäitur, mille tööpiirkonnas kinnisvara asub. Kui kinnisvara asub mitme kohtu tööpiirkonnas, valib õigustatud isik neist ühe. Ühe ülalpidamist saada õigustatud isiku algatatud menetlus võidakse liita teiste ülalpidamist saada õigustatud isikute algatatud menetlustega. Selleks teavitab täitemenetluse algatanud kohtutäitur täitemenetluse algatamisest ja ka lõpetamisest teist kohtutäiturit, kes võib samuti täitmise eest vastutada.

10 Kui kohustatud isik (võlgnik) hoiab elatise maksmisest kõrvale, siis kuidas sundida teda makseid tegema?

Kui elatist maksuma kohustatud isik ei täida ülalpidamiskohustust vabatahtlikult, võib teda selleks sundida (vt punkt 9).

Peale selle võidakse karistusseadustiku artikli 209 alusel (1997. aasta ametlik väljaanne nr 88, punkt 553) määrata igale kohtuotsuse, kohtus või muus ametiasutuses sõlmitud kokkuleppe või mõne teise kokkuleppe alusel kehtestatud elatise maksmise kohustusest kõrvale hoidvale isikule rahatrahv, vabadusekaotuseta karistus või kuni üheaastane vangistus, kui võlgnevuse kogusumma võrdub vähemalt kolme regulaarse elatismaksega või kui mitteregulaarsed elatismaksed on hilinened üle kolme kuu. Kui elatise maksmisest hoiduja tekitab olukorra, kus ülalpidamist saama õigustatud isik ei suuda rahuldada oma elulisi põhivajadusi, võidakse hoidujale määrata rahatrahv, vabadusekaotuseta karistus või kuni kaheaastane vangistus.

Kohtumenetluse võib alata ohvri, hoolekandeadutuse või ülalpidamiskohustuslase suhtes meetmeid võtva asutuse taotlusel. Kui ohvrile on määratud peretoetus või hüvitis, mida makstakse ülalpidamise maksmise nõude mittetäitmisel, võetakse süüteo eest vastutusele *ex officio*.

Ülalpidamist saama õigustatud isikutele antavat abi käsitleva 7. septembri 2007. aasta seaduse (2007. aasta ametlik väljaanne nr 192, punkt 1378) artikli 5 lõike 3b punktis 2 on sätestatud, et pädev ametiasutus võib esitada avalduse ülalpidamiskohustuslase juhtimisõiguse peatamiseks.

Kui täitmine ebaõnnestub, võib kohtutäitur esitada avalduse ülalpidamiskohustuslase kandmiseks maksejõuetute võlgnike registrisse.

11 Palun kirjeldage lühidalt võimalikke piiranguid elatise maksmisel, eelkõige võlgniku kaitse eeskirju ning aegumis- ja igamistähtaegu teie täitesüsteemis.

Vastavalt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 1083 lõikele 2 on tähtjaks tasumata elatismaksed võimalik täies mahus katta pangakonto arestimisega.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 833 lõike 1 kohaselt saab nõude pöörata töötasule tööseadustikus sätestatud ulatuses. Üldjuhul tohib arestida kuni 60% töötasust. Samuti võib kuni kolme viiendiku ulatuses arestida riigikassast konkreetset eesmärgil makstavaid summasid, eelkõige stipendiume ja toetusi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 831 lõike 1 punkt 2).

Lisaks ei saa tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 829 kohaselt sissenõuet pöörata järgmisele:

1. majapidamises kasutatavad esemed, voodipesu, aluspesu ja igapäevased rõivad, mis on ülalpidamiskohustuslase ja tema ülalpeetavate perekonnaliikmete jaoks hädavajalikud, samuti sellised rõivaesemed, mis on hädavajalikud teenuse osutamiseks või kutsealal tegutsemiseks;
2. toidu- ja kütusevarud, mis on ülalpidamiskohustuslase ja tema ülalpeetavatele pereliikmetele hädavajalik ühe kuu jooksul toimetulekuks;
3. üks lehm, kaks kitse või kolm lammast, kes on ülalpidamiskohustuslase ja tema ülalpeetavate perekonnaliikmete toitmiseks hädavajalikud, koos sööda- ja allapanuvarudega kuni järgmise saagikoristuseni;
4. tööriistad ja muud esemed, mida ülalpidamiskohustuslane vajab tasustatava töö tegemiseks, ning ühe nädala jooksul tootmiseks hädavajalikud toorained, välja arvatud mootorsõidukid;
5. ülalpidamiskohustuslase asumisel perioodilisele alalisele tööle rahasumma, mis vastab töötasu mittesissenõutavale osale asjaomase perioodi eest kuni järgmise tähtjani, ning korrapärase sissetulekuta ülalpidamiskohustuslase puhul rahasumma, mis on ülalpidamiskohustuslase ja tema ülalpeetavatele perekonnaliikmetele elamiseks hädavajalik kahe nädala jooksul;
6. õpinguteks vajalikud esemed, isiklikud dokumendid, autasud, usutalitusteks vajalikud esemed ja igapäevased esemed, mida on võimalik müüa üksnes nende väärtusest oluliselt odavamalt, kuid millel on ülalpidamiskohustuslase jaoks oluline praktiline väärtus;
7. ravimid 6. septembri 2001. aasta ravimiseaduse (2019. aasta ametlik väljaanne, punkt 499; muudetud

kujul) tähenduses, mis on vajalikud tervishoiuasutuse toimimiseks vastavalt tervishoiualastele õigussätetele kolme kuu kestel, ning selle toimimiseks hädavajalikud ravimid 20. mai 2010. aasta ravimiseaduse (ametlik väljaanne nr 107, punkt 679, ja 2011. aasta ametlik väljaanne nr 102, punkt 586, ja nr 113, punkt 637) tähenduses;

8. esemed või seadmed, mis on hädavajalikud ülalpidamiskohustuslase või tema perekonnaliikme puude tõttu.

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 833 lõike 6 kohaselt ei pöörata sissenõuet ka elatisele, elatise sisse nõudmata jätmise korral makstavale hüvitisele, perehüvitistele, pere-, hooldus- või sünnitoetustele, mõlemad vanemad kaotanud orbudele makstavatele toetustele, hooldajatoetustele, sotsiaaltoetustele, integratsioonitoetustele, lapsetoetustele ega 4. novembri 2016. aasta seaduse (rasedate ja nende perekondade toetamise kohta) artiklis 10 nimetatud ühekordsele toetusele „Za życiem“ („Elu nimel“) (2019. aasta ametlik väljaanne, punkt 473).

Pärast konsulteerimist põllumajandusministri ja rahandusministriga täpsustab justiitsminister vastavas ministri määruses, millistele põllumajandustootjale kuuluvatele esemetele ei saa sissenõuet pöörata (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 830).

Peale selle on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 831 sätestatud, et nõuet ei saa muu hulgas pöörata järgmistele summadele 75% ulatuses: sotsiaaltoetused sotsiaalabi käsitleva 12. märtsi 2004. aasta seaduse (2013. aasta ametlik väljaanne, punkt 182; muudetud kujul) tähenduses ega ülalpidamiskohustuslasele riigieelarvest või riiklikust tervisekindlustusfondist (*Narodowy Fundusz Zdrowia*) tervishoiuteenusteks saadaolevad summad riigi rahalistest vahenditest rahastatavaid tervishoiutoetusi käsitleva 27. augusti 2004. aasta seaduse (2008. aasta ametlik väljaanne nr 164, punkt 1027; muudetud kujul) tähenduses enne nende toetuste maksmist, v.a juhul, kui need on riigi rahalistest vahenditest rahastatavaid tervishoiutoetusi käsitleva 27. augusti 2004. aasta seaduse artikli 5 lõike 41 punktides a ja b viidatud ülalpidamiskohustuslase tööandjatelt või teenusepakujatelt saadaolevad summad.

Perekonna- ja eestkosteseadustiku artikli 137 lõikes 1 on sätestatud, et elatisnõuded aeguvad kolme aasta jooksul. Tuleb siiski märkida, et see aegumistähtaeg puudutab nõudeid, mida ei ole esitatud.

Tsiviilseadustiku artikli 121 lõikes 1 on sätestatud, et lapse nõude korral vanema vastu ei hakka aegumistähtaeg kulgema ajal, mil teostatakse vanema hooldusõigust. Kui aegumistähtaeg on hakanud lapse nõude suhtes kulgema, see peatatakse.

12 Kas mind saab elatise sissenõudmisel abistada mõni organisatsioon või ametiasutus?

Nagu on märgitud vastuses 4. küsimusele, võivad elatishagi esitada ülalpidamist saama õigustatud isiku nimel muu hulgas sotsiaalabikeskuste juhid, teatavad ühiskondlikud organisatsioonid, sotsiaalabi andmise eest vastutavate kohalike omavalitsusasutuste esindajad ja mõnel juhul ka prokurörid. Need isikud võivad elatisnõude esitajat toetada ka sellega, et nad osalevad juba pooleliolevas ülalpidamismenetluses. Sellisel juhul on nende roll toetada ülalpidamist saama õigustatud isikut kohtumenetluses.

Regionaalsed kohtud, mis tegutsevad rahvusvahelise õiguse kohaselt keskasutusena, aitavad ülalpidamist saama õigustatud isikutel esitada elatisnõudeid välisriikides. Rahvusvahelist tasuta õigusabi (näiteks kohtukuludest vabastamist või esindaja määramist) võib taotleda ka pädeva regionaalse kohtu kaudu. Tuleb siiski meeles pidada, et see, kas sellist abi antakse tasuta või osalise tasu eest, sõltub vastuvõtva riigi õigusnormidest.

Välisriigis elavad isikud, kes soovivad esitada elatisnõude Poolas elava ülalpidamiskohustuslase vastu, võivad nõude esitamisel saada abi välisriigi pädevatelt keskasutustelt (nimekiri on kättesaadav aadressil <https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/lista-organow-centralnych>; vastavalt Poola keskasutuste vastutuse jaotusele edastavad nad dokumendid edasiste meetmete võtmiseks justiitsministeeriumile (perekonna- ja alaealiste asjade osakonna rahvusvaheliste perekonnaasjade menetluste allosakond).

Samuti on võimalik esitada hagi otse pädevale rajoonikohtule või täitevasutusele.

Teave tasuta õigusabi saamise kohta on kättesaadav ka veebisaidil <https://np.ms.gov.pl/>.

Olgu siiski märgitud, et Poola keskasutused – ei justiitsministeerium ega ka rajoonikohtud – ei esinda pooli ega saa anda kutseliste esindajate asemel õigusnõu.

13 Kas (valitsus- või eraõiguslikud) organisatsioonid võivad teha võlgniku eest elatise täielikke või osalisi ettemakseid?

Ülalpidamist saama õigustatud isikutele antavat abi käsitlevas 7. septembri 2007. aasta seaduses (2009. aasta ametlik väljaanne nr 1, punkt 7; muudetud kujul) on sätestatud normid riigipoolse abi andmiseks ülalpidamist saama õigustatud isikutele juhul, kui täitmine ebaõnnestub.

Elatisfondist võib toetust saada üksnes juhul, kui perekonna sissetulek ühe inimese kohta ei ületa 800 Poola zlotti kuus; alates 1. juulist 2020 on see summa 900 Poola zlotti kuus.

Alates 1. juulist 2020 on kehtinud ka põhimõte „zlott zloti eest“, mis tähendab seda, et kui perekonna sissetulek ühe inimese kohta ületab eespool nimetatud 900 Poola zloti suurust summat, siis toetust vähendatakse ja seda makstakse summas, mis võrdub elatist saama õigustatud isikule elatisfondist makstava summa ja selle summa vahega, mille võrra perekonna sissetulek inimese kohta ületab nimetatud summat (artikli 9 lõige 2a). Kui sel viisil arvutatud toetus on aga väiksem kui 100 Poola zlotti, siis tehakse keeldumisotsus ja toetust ei maksta (artikli 9 lõige 2b).

Avaldus tuleb esitada sellele omaavalitsusasutusele või linnavalitsusele, kes on pädev ülalpidamist saama õigustatud isiku elukoha alusel. Fondist toetuste väljamaksmise võib delegeerida ka mõnele omaavalitsusüksusele, nt sotsiaalhoolekandekeskusele.

Kui aga isik, kellel on õigus saada elatisabi, elab täielikku toitu tootvat pakkuvas asutuses (nt sotsiaallabikeskuses, eripäikesutuses, noorte paranduskeskuses või kinnipidamisasutuses) või asenduspäikes, on abiellunud või tal on laps ja õigus saada peretoetust, siis talle elatisabi ei võimaldata.

Seda seadust kohaldatakse üksnes juhul, kui ülalpidamist saama õigustatud isik elab Poolas selle aja jooksul, mil talle tuleb toetust maksta. Lisateavet saab veebilehelt <https://www.gov.pl/web/rodzina/wiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego>.

14 Kui mina elan asjaomases liikmesriigis, aga võlgniku alaline elukoht asub muus liikmesriigis:

Kui ülalpidamiskohustuse elukoht on välisriigis ja ülalpidamist saama õigustatud isik elab Poolas, aitab see regionaalne kohus, kes on pädev ülalpidamist saama õigustatud isiku elukoha alusel, asjaomase keskasutusena esitada õigustatud isikul elatise nõude. Abi tähendab seda, et ülalpidamist saama õigustatud isikule antakse igakülgset teavet ja pakutakse abi nõutavate dokumentide täitmiseks ning kontrollitakse enne nõude esitamist välisriigi pädevale keskasutusele, kas see vastab vorminõuetele.

14.1 Kas ma saan abi kõnealuse muu liikmesriigi ametiasutuselt või eraõiguslikult organisatsioonilt?

Jah (määruse (EÜ) nr 4/2009 artikli 49 kohaselt määratud pädev keskasutus).

14.2 Kui saan, siis kuidas selle asutuse või organisatsiooniga ühendust võtta?

Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) kohaselt esitatud taotluse A osa täidab regionaalne kohus.

Keskasutuseks määratud regionaalsete kohtute loetelu (2024. aasta märtsi seisuga)

Kohus	Aadress	Telefon (+48)	Faks (+48)	E-posti aadress
-------	---------	------------------	------------	-----------------

	Kontrolli-osakond ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1	85 745		
Białystoki	15-950 Białystok	92 20		oz@bialystok.so.gov.pl
regionaalne kohus	Välisriikide õigusküsimused			
		33 499		
Bielsko-Biała	ul. Cieszyńska 10	04 88		
regionaalne kohus	43-300 Bielsko-Biała			patrycja.pater-osuch@bielsko-biala.so.gov.pl
	IX Wydział Wizytacyjny (9. kontrolliosakond)			
Bydgoszczi	ul. Wały Jagiellońskie 2	52 325		
regionaalne kohus	85-128 Bydgoszcz	31 55		oz@bydgoszcz.so.gov.pl
	Haldusosakond			
Częstochowa	ul. Dąbrowskiego 23/35	34 368		prezes@czestochowa.so.gov.pl
regionaalne kohus	42-200 Częstochowa	44 25		anna.bocianowska@czestochowa.so.gov.pl
	Haldusosakond	55 611		
Elblągi	pl. Konstytucji 1	24 09		
regionaalne kohus	82-300 Elbląg			oddzial.administracyjny@elblag.so.gov.pl
	Haldusosakond	58 321		
Gdański	ul. Nowe Ogrody 30/34	31 19		
regionaalne kohus	80-803 Gdańsk	58 3213104		section.oz@gdansk.so.gov.pl
	Välisriikide õigusküsimuste-ga tegelev eriosakond			
Gliwice	ul. Kościuszki 15	32 338		
regionaalne kohus	44-100 Gliwice	00 52		oz@gliwice.so.gov.pl
	Välisriikide õigusküsimused			
		95 725		
Gorzów	ul. Mieszka I 33	67 02		sekretariat@gorzow-wlkp.so.gov.pl
Wielkopolski	66-400 Gorzów	95 725	95 7202807	marta.samolak@gorzow-wlkp.so.gov.pl
regionaalne kohus	Wielkopolski	67 18	95 7256790	
	Haldusosakond – välisriikide õigusküsimused			
Jelenia Góra	al. Wojska Polskiego 56	75 641		oz@jelenia-gora.so.gov.pl
regionaalne kohus	58-500 Jelenia Góra	51 13	75 7525113	o.administracyjny@jelenia-gora.so.gov.pl
	Kontrolli-osakond			
Kaliszi	al. Wolności 13	62 765		wizytacja@kalisz.so.gov.pl
regionaalne kohus	62-800 Kalisz	77 38	62 5944544	administracja@kalisz.so.gov.pl
	Kaebuste ja petitsioonide ning välisriikide õigusküsimuste osakond			
		32 607		
		01 83		
Katowice	ul. Francuska 38	32 783		obrot_zagraniczny@katowice.so.gov.pl
regionaalne kohus	40-028 Katowice	68 06		dawid.kaczmarzyk@katowice.so.gov.pl wojciech.gryzlo@katowice.so.gov.pl

		41 340		
	VIII Wydział	23 20		
	Wizytacyjny (8. kontrolliosakond)	41 340		
		23 82		
Kielce regionaalne kohus	ul. Seminaryjska 12 a 25-372 Kielce	41 340	41 3402320	oz@kielce.so.gov.pl
		24 92		
		63 246		
Konini regionaalne kohus	ul. Energetyka 5 62-510 Konin	45 57	63 2451421	oz@konin.so.gov.pl administracja@konin.so.gov.pl
	Haldusosakond			
Koszalini regionaalne kohus	ul. Waryńskiego 7 75-541 Koszalin	94 342	94 3428897	administracja@koszalin.so.gov.pl
		87 50		
		12 619		
		52 41		
		12 619		
	Haldusosakond	52 62		
Krakówi regionaalne kohus	ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619	12 6195665	oz@krakow.so.gov.pl
		52 04		
		13 437		
	Haldusosakond	36 71		
Krosno regionaalne kohus	ul. Sienkiewicza 12 38-400 Krosno	13 437	13 4320570	obrot.zagr@krosno.so.gov.pl administracja@krosno.so.gov.pl
		36 73		
	VII Wydział			
	Wizytacyjny (7. kontrolliosakond)			
Legnica regionaalne kohus	ul. Złotoryjska 40 59-220 Legnica	76 754	76 7545099	oz@legnica.so.gov.pl
		50 36		
	Välisriikide õigusküsimuste osakond			
	ul. Krakowskie Przedmieście 43	81 46010		malgorzata.stec-szewczyk@lublin.so.gov.pl
Lublina regionaalne kohus	20-076 Lublin	04	81 4601138	obrotzagraniczny@lublin.so.gov.pl
		86 216		
		62 81		
		(ext. 254)		
		86 216		
		6282		
		(ext. 254)		
		86 216		
		62 83		
		(ext. 254)		
		86 216		
		62 84		
		(ext. 254)		
	Haldusosakond	254)		
Łomża regionaalne kohus	ul. Dworna 16 18-400 Łomża	86 215		sekretariat@lomza.so.gov.pl
		42 52		
	XI Wydział Wizytacyjny (11. kontrolliosakond) (kabinet 118)			
Łódźi regionaalne kohus	Plac Dąbrowskiego 5 90-921 Łódź	42 677	42 2126082	oz@lodz.so.gov.pl
		87 99		

		18 448		
	Haldusosakond	21 85		
Nowy Sącz	ul. Pijarska 3	18 448		
regionaalne kohus	33-300 Nowy Sącz	21 43		alimenty@nowysacz.so.gov.pl
	VIII Wydział			
	Wizytacyjny (8. kontrolliosakond)			
	ul. Dąbrowszczaków			
Olsztyni	44A	89 521		
regionaalne kohus	10-543 Olsztyn	60 49	89 6123838	oz@olsztyn.so.gov.pl
	VIII Wydział			
	Wizytacyjny (8. kontrolliosakond)			
Opole regionaalne kohus	pl. Daszyńskiego 1	77 541		
	45-064 Opole	81 34	77 5418109	obrot.zagr@opole.so.gov.pl
Ostrołęka	ul. Gomulickiego 5	29 765		
regionaalne kohus	07-410 Ostrołęka	01 30	29 7650181	sekretariat@ostroleka.so.gov.pl
	Haldusosakond	44 649		
	ul. Słowackiego 5	41 59		
Piotrkówi	97-300 Piotrków	44 649		oz@piotrkow-tryb.so.gov.pl
regionaalne kohus	Trybunalski	41 21		
		24 269		
	Haldusosakond	73 20		
Płocki regionaalne kohus	pl. Narutowicza 4	24 269		oz@plock.so.gov.pl
	09-404 Płock	73 64	24 2625253	urszula.wyrwas@plock.so.gov.pl
	Välisriikide õigusküsimuste osakond	61 628		
		37 30		
		61 628		
	ul. Stanisława	37 31		
Poznańi	Hejmowskiego 2	61 628		
regionaalne kohus	61-736 Poznań	37 34	61 6283739	opzagr@poznan.so.gov.pl
	Haldusosakond			
Przemysli	ul. Konarskiego 6	16 676		magdalena.telega@przemysl.so.gov.pl
regionaalne kohus	37 - 700 Przemysł	13 36	16 6761353	
	VII Wydział			
	Wizytacyjny (7. kontrolliosakond)	48 677		
Radomi	ul. Piłsudskiego 10	67 80		wizytacje@radom.so.gov.pl
regionaalne kohus	26-600 Radom			monika.tomala@radom.so.gov.pl
	Haldusosakond			
	ul. Józefa Piłsudskiego			
Rybniki	33	32 784		
regionaalne kohus	44-200 Rybnik	05 78	32 7840402	oz@rybnik.so.gov.pl
	VII Wydział			
	Wizytacyjny (7. kontrolliosakond)			
Rzeszówi	Plac Śreniawitów 3	17 875		
regionaalne kohus	35-959 Rzeszów	63 94	17 8627265	elzbieta.czudec@rzeszow.so.gov.pl
	Haldusosakond			
Siedlce	ul. Sądowa 2	25 640		poczta@siedlce.so.gov.pl
regionaalne kohus	08-110 Siedlce	78 46		marzena.sosnowska@siedlce.so.gov.pl
		43 826		
	Haldusosakond	66 50		
Sieradzi	al. Zwycięstwa 1	43 826		sekretariat@sieradz.so.gov.pl
regionaalne kohus	98-200 Sieradz	66 07	43 656 8975	oz@sieradz.so.gov.pl

	Kontrolli-osakond	59 846		
Stupski	ul. Zamenhofs 7	95 43		
regionaalne kohus	76-200 Stupsk	59 846	59 8469424	agnieszka.kozlowska@slupsk.so.gov.pl
		95 13	59 8469429	referat.wiz@slupsk.so.gov.pl
	Kontrolli-osakond			
Sosnowieci	ul. S. Żeromskiego 3	32 368		oz@sosnowiec.so.gov.pl
regionaalne kohus	41-205 Sosnowiec	73 68		referat.wiz@sosnowiec.so.gov.pl
		87 563		
	Kontrolli-osakond	12 13		
Suwałki	ul. Waryńskiego 45	87 563		sekretariat@suwalki.so.gov.pl
regionaalne kohus	16-400 Suwałki	13 00		anna.klekotko@suwalki.so.gov.pl
	Välisriikide			
	õigusküsimused	91 483		
		01 70		
Szczecini	ul. Małopolska 17	91 483		obrot.zagraniczny@szczecin.so.gov.pl
regionaalne kohus	70-227 Szczecin	01 47	91 4830170	
	Haldusosakond			
Świdnica	pl. Grunwaldzki 14	74 851		dorota.molag@swidnica.so.gov.pl
regionaalne kohus	58-100 Świdnica	82 87	74 8518270	aneta.zajackowska@swidnica.so.gov.pl
	Haldusosakond			
Tarnobrzegi	ul. Sienkiewicza 27	15 688		oz@tarnobrzeg.so.gov.pl
regionaalne kohus	39-400 Tarnobrzeg	25 93		
	Haldusosakond			
Tarnówi	ul. J. Dąbrowskiego 27	14 688		
regionaalne kohus	33-100 Tarnów	74 09	14 6887417	sad_okregowy@tarnow.so.gov.pl
	Haldusosakond			
Toruńi regionaalne kohus	ul. Piekary 51	56 610		
	87-100 Toruń	56 09	56 6555706	oz@torun.so.gov.pl
	XIX Wydział			
	Wizytacyjny (19. kontrolliosakond)	22 440		
		11 54		paulina.luscinska-dziurda@warszawa.so.gov.pl
Varssavi	al. „Solidarności” 127	22 440		grzegorz.maslowski@warszawa.so.gov.pl
regionaalne kohus	00-898 Warszawa	60 77	22 6544411	
	IX Wydział Wizytacyjny (9. kontrolliosakond)			oz@warszawapraga.so.gov.pl
Warsaw-Praga	ul. Poligonowa 3	22 417		
regionaalne kohus	04-051 Warszawa	73 93		
	Haldusosakond			
Włocławeki	ul. Wojska Polskiego 22	54 412		
regionaalne kohus	87-800 Włocławek	03 65	54 412 0365	oz@wloclawek.so.gov.pl
	VI Wydział Wizytacyjny (6. kontrolliosakond)			
Wrocław	ul. Sądowa 1	71 748		
regionaalne kohus	50-046 Wrocław	2138		oz@wroclaw.so.gov.pl
		84 631		
	Haldusosakond	69 27		
Zamości	ul. Wyszyńskiego 11	84 631		aneta.juszczak@zamosc.so.gov.pl
regionaalne kohus	22-400 Zamość	69 28		prezes@zamosc.so.gov.pl
	VIII Wydział			
	Wizytacyjny (8. kontrolliosakond)			oz@zielona-gora.so.gov.pl
				zaneta.pejs@zielona-gora.so.gov.pl
Zielona Góra	pl. Słowiański 1	68 322		malwina.biedniak@zielona-gora.so.gov.pl
regionaalne kohus	65-069 Zielona Góra	02 21	68 4567769	

15 Kui mina elan muus liikmesriigis ja võlgnik asjaomases liikmesriigis:

15.1 Kas ma saan esitada taotluse otse asjaomase liikmesriigi ametiasutusele või eraõiguslikule

organisatsioonile?

Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 (kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes) artikli 55 kohaselt ei ole nõutav, et taotlused tuleb esitada taotleja elukohaliikmesriigi keskasutuse kaudu. Taotluse võib esitada otse pädevale Poola kohtule kooskõlas määruse IV ja VI peatükis ning tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud vorminõuetega.

Edastavaid asutusi käsitlevad üksikasjalikud andmed on kättesaadavad aadressil

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/lista-organow-centralnych>

Välisriikide edastavad asutused, nagu need on täpsustatud määrusele lisatud deklaratsioonides, annavad ülalpidamist saama õigustatud isikule kogu vajaliku teabe, aitavad teda nõutavate dokumentide täitmisel, kontrollivad isiku taotluse vastavust vorminõuetele ja edastavad selle teisele riigile.

15.2 Kui saan, siis kuidas selle ametiasutuse või organisatsiooniga ühendust võtta ja missugust abi võidakse mulle osutada?

Kui kohus on elatise välja mõistnud ja asi kuulub määruse (EÜ) nr 4/2009 kohaldamisalasse, võib välisriigis elav ülalpidamist saama õigustatud isik kasutada nimetatud määruses sätestatud menetlust ja pöörduda avaldusega oma elukohaliikmesriigi edastava asutuse poole või esitada pädevale kohtule avalduse välisriigis tehtud otsuse täidetavaks tunnistamiseks (vt vastus 5. küsimusele). Täitmisavalduse võib esitada ükskõik millisele kohtutäiturile.

Kui Poola ja ülalpidamist saama õigustatud isiku elukohaliikmesriik on konventsiooniosalised või on sõlminud kahepoolse lepingu, mis käsitleb elatisasjades tehtud kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist, antakse sellist abi asjaomase lepinguga kokkulepitud ulatuses. Üldjuhul on kahepoolsete lepingutega ette nähtud, et avalduse saab esitada Poola kohtule otse või selle riigi kohtu kaudu, kus otsus tehti. Viimasel juhul edastatakse avaldused keskasutuste kaudu, milleks on tavaliselt justiitsministeerium või New Yorgi konventsiooni täitmiseks teatatud ametiasutused

<http://treaties.un.org/doc/Publication/MTDGS/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf>.

Kohtute kontaktandmed on kättesaadavad aadressil

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/znajdz-wybrany-sad-powszechny>

ja kohtutäiturite kontaktandmed on kättesaadavad aadressil <http://komornik.pl/>.

16 Kas asjaomane liikmesriik on alla kirjutanud 2007. aasta Haagi protokollile?

Jah, alates 18. juunist 2011.

17 Kui asjaomane liikmesriik 2007. aasta Haagi protokollile alla kirjutanud ei ole, siis missugust õigust kohaldatakse elatisnõude suhtes vastavalt tema rahvusvahelise eraõiguse normidele? Millised need normid on?

Ei kohaldata.

18 Milliste normidega tagatakse õiguskaitse kättesaadavus ELi siseste piiriüleste juhtumite korral (vastavalt ülalpidamiskohustuste määruse V

peatüki struktuurile)?

Poolas kohaldatakse õigusnorme, mis on sätestatud 17. detsembri 2004. aasta seaduses, mis käsitleb õigust saada abi Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes (2005. aasta ametlik väljaanne nr 10, punkt 67; muudetud kujul), ja nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiivis 2003/8/EÜ, millega parandatakse õiguskaitse kättesaadavust piiriüleste vaidluste korral, kehtestades sellistes vaidlustes antava tasuta õigusabi kohta ühised miinimumeeskirjad (EÜT L 26/41, 31.1.2003, lk 90), mis täiendavad tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja tsiviilasjades tasumisele kuuluvaid kohtukuluseid käsitleva seaduse sätteid. See menetluse pool, kes eeldab teatavat liiki abi saamist (nt advokaadi määramine, dokumentide tõlkimine, sõidukulude hüvitamine), peaks sellest kohtule sõnaselgelt teada andma, kasutades [ELi taotlusvormi](#).

19 Milliseid meetmeid on asjaomane liikmesriik võtnud, et tagada ülalpidamiskohustuste määrase artiklis 51 loetletud toimingute elluviimine?

28. aprillil 2011 võttis Poola seadusandja vastu seaduse, millega muudetakse tsiviilkohtumenetluse seadustikku ja teisi seadusi (28. aprilli 2011. aasta seadus, millega muudetakse tsiviilkohtumenetluse seadustikku, samuti seadust, mis käsitleb õigust saada abi Euroopa Liidu liikmesriikides toimuvates tsiviilkohtumenetlustes ja õigust saada abi vaidluse rahumeelseks lahendamiseks enne tsiviilkohtumenetluse algatamist, ning ülalpidamist saama õigustatud isikutele antavat abi käsitlevat seadust – 2011. aasta ametlik väljaanne nr 129, punkt 735) ning mille kohaselt võib Poola keskasutus anda ülalpidamiskohustuslase suhtes pädevale asutusele korralduse korraldada ülalpidamisasjas uurimine.

Kui kostja või menetlusosalise asukoht ei ole teada, saadab justiitsministeerium päringud kesk- ja kohalikesse registritesse (muu hulgas võib kasutada andmebaasi PESEL.SAD), et teha kindlaks pädev kohus või kohtutäitur või vastata konkreetsete meetmete võtmise taotlusele. Artiklis 51 kirjeldatud ülesannete täitmise tagamiseks ei ole praegu kavas teha muudatusi õiguslikes alustes ega seoses keskasutuse rahastamise ja personaliga.

See veebileht on osa portaalist „[Teie Euroopa](#)“.

Sooviksime teilt [tagasisidet](#) selle kohta, kui kasulikuks peate sellel esitatud teavet.

 Viimati uuendatud: 07/05/2025

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.